

YAZMA ESERLERDE VARAKLARA NUMARA ATAMA VE VARAK-SAYFA EŞLEŞTİRMESİ

ASSIGNING NUMBERS TO FOILS AND FOIL-PAGE MATCHING IN MANUSCRIPTS

Ahmet Faruk ÇELİK*

Öz

El yazması eserlerle çalışmak daima zor olmuştur. Onlara ulaşmanın zorluğu bir yana, onlardan yararlanabilmek için de ayrıca uyulması gereken kurallar ve yerine getirilmesi lazım gereklilikler vardır. Eski yazıyı ve hat stillerini tanımak bir metni okumak için ne kadar lazımsa, onun doğru ve anlamlı bir biçimde usulüne göre sayfalandırılması da bilimsel çalışmalarda referans olarak kullanılabilmesinde o derece elzemdir. Eskiden yazılmış edebi ve bilimsel eserlerle çalışmak elbette sadece yazı stili ve onun sayfalarını düzenlemekten ibaret de değildir. Biz burada, akademik çalışmaya yeni başlayan araştırmacılarda sahiden tereddütlere sebep olmuş sayfalandırma problemine biraz da aritmetik bir düşünce içinde değindik. Yazmalarla çalışmak hakkındaki diğer metotlar hakkında bilgi edinmeyi, bu konuda yazılar kaleme almış değerli üstatların eser ve makalelerine bırakıyoruz.

Anahtar Kelimeler

Yazma, İstinsah, Varak, Müşir, Rakabe

Abstract

Study with manuscripts has always been difficult. Aside from the difficulty of reaching them, there are also rules to be followed and requirements to be fulfilled in order to benefit from them. Just

* Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Tokat/Türkiye, ahmedifarukicelik@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3695-1778>.

as recognizing the old script and calligraphy styles is necessary for reading a text, it is essential to paginate it correctly and meaningfully so that it can be used as a reference in scientific studies. Of course, study with literary and scientific works written in the past, only about writing style and editing its pages. Here, we have touched upon the pagination problem, which has really caused hesitation in researchers who have just started academic studies, with a bit arithmetic thinking. We leave it to the works and articles of esteemed masters who have written on this subject to learn about other methods of working with manuscripts.

•

Keywords

Manuscript, Copying, Leaf, Sender, Rival

GİRİŞ

Yazma eserler, Türkiyat ve Doğu Dilleri sahasında çalışan araştırmacılar için en belli başlı kaynaklar olmasının yanı sıra, onlar için çok önemli bir araştırma alanıdır. Çünkü matbaanın Türkiye'ye girmesinden (1727) çok sonra bile, daha uzun yıllar edebi ve bilimsel eserler el yazısı ile yazılmaya ve çoğaltılmaya devam etmiştir.

El yazması ile istinsah edilen eserlerle çalışmanın en büyük güçlüğü, bu kitaplarda sayfa numarasının bulunmamasıdır. El yazması eserlerde müstensih, her varakın "b" yüzündeki sol alt köşeye bir sonra gelen varakın "a" yüzündeki ilk satırda bulunan ilk kelimeyi yazardı. Kendinden sonra gelen sayfayı gösterdiği için bu işaret kelimelere "ayak", "müşir" veya "rakabe" denilmektedir (Bilgin, 1993, s. 48). Müstensih bu işlemi ya sayfaları birer birer yazarken başlangıçta yapardı, ya da bütün sayfaları yazıp birleştirdikten sonra geriye dönüp her sayfede onları yerlerine koyardı. Bu işaretler vasıtasıyla kitabın yapraklarının yer değişmesi, dağılması veya kopması durumunda yeniden yerlerine yerleştirmek ve kitabı doğru bir şekilde toparlamak mümkün oluyordu.

Kaybolan yaprakların yerlerini doğru olarak tespit etmek az veya çok zordur ve emek ister. Bunun için metin tamiri ve eser tamiri bilgisi ve usullerine de bir miktar sahip olmak gerektir. Cildi sağlam, sayfaları yerli yerinde bir el yazma eserle çalışmak kolaydır. Sayfaları dağılmış ya da bazı sayfaları kaybolmuş bir el yazma eserle çalışmak ise, sağlam bir eserle çalışmaya göre zordur¹.

Bir el yazma eseri, kendi çalışmasında kaynak olarak kullanmak veya referans göstermek ya da onun üzerinde detaylı çalışma yapmak isteyen bir araştırmacının yapması gereken ilk iş, çalışmasını hem kolaylaştırmak hem de bilimsel bir hale getirmek için, elindeki yazma esere modern çalışma usullerine göre sayfa ve varak numaraları atamak olmalıdır.

1. Sayfa Numarası Nedir, Sayfalara Neden Numara Verilir?

Günümüzdeki basma kitaplar, adına yaprak denilen önlü arkalı sayfalardan oluşur. Bir yaprak kağıdın sol tarafı sayfa bir, sağ tarafı ise sayfa ikidir. Takip eden yapraklar da "üç, dört, beş, altı" şeklinde devam eder. Bugün basma eserlerde iç kapak, içindekiler kısmı ve önsöz, kitabın asıl muhtevasına dahil edilmeden farklı şekilde ya alfabetik harf sırası ile [a, b, c, d, e, vs.] gibi, ya da küçük Romen rakamları ile [i, ii, iii, iv, v, vi, vs.] şeklinde numaralandırılırlar. Kitabın asıl

¹ Metin tamiri bugün bilimsel usullerde yapılmakta ve bu konuda yayınlanmış makaleler bulunmaktadır. Mesela bkz. (Köksal, 2008, s. 169-190; Ece, 2014, s. 103-123).

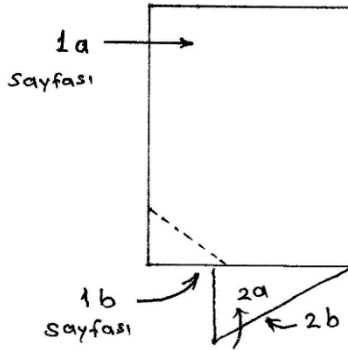
muhtevasını içeren yapraklar ise ilk sayfadan başlayarak [1, 2, 3, 4, 5, 6, vs.] şeklinde bugünkü sayılarla numaralandırılırlar.

Kitaplar, eserin içeriğindeki bilgiye kolayca ulaşmak ve sayfaların dağılması durumunda onları yeniden kolayca bir araya getirmek amacından başka, bilimsel çalışmalarda referans ve kaynak gösterilmek ve eserden sistemli, doğru ve verimli bir şekilde faydalanmak maksadı ile de sayfa numarası ile numaralandırılırlar.

2. Eski Eserlere Varak Numarası Nasıl ve Neden Verilir?

Yazma eserlerde kullanılan sistemde, adına yaprak veya varak denen sayfalar bugünkü gibi numaralandırılmazlardı. Sayfayı tanımak ve belirlemek için her varakın b yüzündeki sol alt köşeye, onu takip eden varakın a yüzündeki ilk satırın ilk kelimesi belirleyici olarak konurdu (bak. Resim-1 ve Resim-2). Bu şekilde o iki sayfanın karşılıklı bulunduğu ve birbirini takip ettiği anlaşılırdı. Ancak bu sistemi kullanarak bir yazma eserdeki bilgiyi referans olarak göstermek için varakları doğru numaralandırmak gerekir. Yazma nüshaların yapraklarını numaralandırmanın bazı kuralları vardır.

Eski eserlere baştan başlayarak bir yaprak veya varak numarası atanır. Sonra her varakın ön yüzüne x^a , arka yüzüne x^b tarafı denir. Bunun sayısal ifadesi ise mesela [1^a-1^b , 2^a-2^b , vs.] şeklinde olmaktadır. Yani açık bir kitabın sağ taraftaki sayfası mesela 3^b , karşısındaki sol sayfa ise 4^a 'dır. Sayfayı çevirince açılan yeni ikili sayfa ise 4^b ve 5^a 'dır.

Çizim 1: 1^a-1^b ve 2^a-2^b varakları ardarda görünüm

Bir yazma kitap, eser muhtevasını içeren sayfalara gelmeden önce, bazı maksatlar için sayısı birkaçı bulan boş varakları da barındırır. Bazen bu boş varakların üzeri yazılmış ve notlar kaydedilmiş olabilir. Kütüphanelerde bu varakları da dahil ederek her yazma esere 1'den başlayarak sonuna kadar varak numaraları atanır. Varak numarası sayfa numarası değildir. Kitaptaki varakların birer birer numarasıdır.

Bir yazmada farklı görevleri olan varakların yerleştirilmesi aşağıdaki iki şekilde, ön yüz ve arka yüz olarak gösterilmiştir:

Foto 1: Yazmada varaklar (ön yüz)

Foto 2: Yazmada varaklar (arka yüz)

- 1 ve 6. cilt kapakları (ön ve arka kapaklar)
2. Ön ve arka zahriyye varakları (Renkli karton veya kalın kağıttan)
3. Vikaye varakları (bir, iki veya üç varak. Eserin ön ve son sayfalarını korumak için kalınca ve işlenmemiş, aharsız kağıttan. Boş veya süslenmiş olabilir).
- 4 ve 5. 1^a-1^b, 2^a-2^b ve devamı asıl varaklar (Üzerine eserin yazıldığı asıl varaklar. Parlatılarak işlenmiş, yağlı, kaygan aharlı kağıttan).

Şekilden de anlaşılacağı gibi eserin başlangıç yaprağı olan 1^a-1^b 'den önceki farklı yapıya sahip varaklar, üzerine yazı yazmak için değil, sadece eserin maddi yapısı ve ciltçilik sanatı ile alakalı olarak konulmuştur. Bu yüzden bunları eserin ait olduğu varaklardan ayrı hesap etmeli ve öyle göstermelidir. Nüsha tavsifinde de bunu belirtmelidir. Yaprak için "yk" kısaltması kullanılabilir.

Mesela:

1. Kağıt farkı gözetmeden varakların tamamı : 346 yk
 2. İlave bölüm varsa, onu belirtmek : 12+164 yk
 3. Kâğıt farkı gözetilerek : 186+2 yk; 3+213+3 yk
 4. Mecmua içindeki bölümü göstermek : 45^b-87^a
- (Babaarslan, 2016, s. 3).

Yazmada esere dahil olmayan vikaye yaprakları ve varsa ek bölümler, küçük Romen rakamları ile de gösterilebilir:

Mesela:

1. İlave bölüm varsa : viii+152 yk
 3. Kâğıt farkı gözetilerek sayma : 186+ii yk; iii+252+iii yk
- (Anameriç, 2016, s. 443, 444).

Yazma eserin tümünü bir bütün kabul edip, baştan itibaren boş sayfalar da sayıldığı takdirde eser içeriği hamdele ile başlayan varaktan başlayacaktır. Mesela 2^b veya 3^b gibi. “İslami yazmalar daima varakın b yüzünden besmele, hamdele ve salvele ile başlar” (Bilgin, 2013, s. 370). Varakın unvan sayfası denen a yüzünde ya besmele ya bir süs vardır, ya da yazısız ve boştur.

Yazma eserler matbu basım değildir. Onun üzerine koyacağımız rakam türünden sayfa numaraları, sadece kendi kişisel çalışmamızı kolaylaştırmada işe yarar. Aynı eserin bir başka hattat tarafından yazılmış bir nüshası, elimizdeki nüshadan farklı bir sayfa düzeninde istinsah edilmiş olacaktır. Farklı sayfa düzenine sahip nüshaların bulunduğunu da düşünerek, çalışılan nüshayı tanımlarken, eserin bulunduğu kütüphaneyi, demirbaş numarasını, kaç varak olduğunu, istinsah tarihini ve hangi hattat tarafından istinsah edildiğini de belirtmelidir.

3. İki Farklı Çalışmada Aynı Varak Farklı Numara İle İfade Edilmiş Olabilir

Aynı yazma nüshayı çalışan iki ayrı araştırmacının çalışmasında, numara tanımlamaları farklı görünebilir. Bunun sebebi, onların ilk varak numarasını farklı yerden başlatmış olmalarından ileri gelir. Eğer kitabın baş tarafında ek bir bölüm yoksa bu farklılık bir, iki veya üç varakı geçmeyecektir. Çünkü baş taraftaki boş vikaye yapraklarının sayısı üçü geçmez. İlk varaktan itibaren başlangıç numarası vermeye başlayan çalışmacının sayfa numarası, hamdeleden itibaren sayfalandırma yapmaya başlayan diğer çalışmacıya göre önceki boş varaklar sayısı kadar daha öndedir. Yani bir araştırmacının mesela 30 olarak belirttiği varak,

diğerinin çalışmasında varak 32 veya 33'tür. Bu farklılık araştırmacıların çalışma farklılığından ileri gelmektedir.

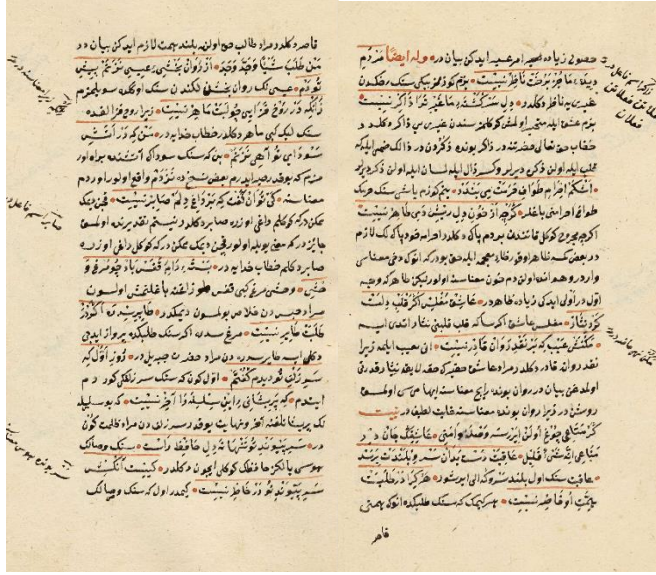

Foto. 4 : Sağda Varak^b solda Varak^a ve varak^b altındaki müşîr veya rakabe

4. Varak Numaralarının Matbu Sistemde Sayısal Karşılığı

Yazmalara kendi çalışmamızda kolaylık olması için rakamla sayfa numarası vermek istersek, bunun matematik bir formülü bulunmaktadır. Formülün temel mantığı her varak iki sayfayı temsil ettiği için, sayfa numaraları da varak sayısının iki katı olacaktır. Bir varakta "a" tarafında bulunan sayfa daima tek sayıyı, "b" tarafı ise çift sayıyı gösterir. Matbu sisteme göre "varak 1^a" sayfa 1 ise, "varak 1^b" sayfa 2 dir. Her varakta "a" tarafının sayfa numarası, varak numarasının iki ile çarpımının bir eksiği şeklindedir ve çift sayı değildir. "b" yüzünün sayfa numarası ise, varak sayısının 2 ile çarpımı kadar olan bir çift sayıdır. Mesela:

$$9^a \text{ sayfa } 17, 9^b \text{ sayfa } 18 \quad - \quad 52^a \text{ sayfa } 103, 52^b \text{ sayfa } 104$$

'e karşılık gelmektedir. Yani:

$$\text{varak } 9^a \quad 9 \times 2 - 1 = \text{sayfa } 17$$

$$\text{varak } 9^b \quad 9 \times 2 = \text{sayfa } 18$$

Bu formülü, bir yazma eserle çalışmayı daha kolay hale getirmek için kullanmak mümkündür. Ancak yazmadaki sayfanın bir bilimsel çalışmada

referans gösterilmesi durumunda, “varak x^a , Varak x^b ” cinsinden karşılığı nazara alınmalı ve öyle ifade edilmelidir.

5. Ekte Sunulan Varak-Sayfa Eşleştirme Cedveli Gerekli midir?

Varak-sayfa eşleştirme cedveli, bir yazma esere varak veya sayfa numarası atarken, yanılmamayı sağlar. Numaralandırmada dalgınlık eseri hata yapılmışsa, hatanın kolayca bulunmasına yardımcı olur. Bir yazma eserde, bir sayfanın sağ üst köşesine varak numarasını sol üst köşesine ise matbu karşılığı olan sayı yazılarak devam edilirse, aynı anda doğruluğunun sağlanması da yapılmış olacağından hatasız olarak sayfalandırma işlemine devam edilebilecektir.

Bir yazma eser on, yirmi, yüz, üçyüz ve dörtyüz varaktan ibaret olabilmektedir. Bu sayı mesela Arifi'nin Süleymanname'si gibi bazı eserlerde 617 varaka kadar çıkabilmektedir. Burada hazırladığımız cedvel ortalama 330 varaklık bir nüshaya göredir. Daha fazla varaka sahip nüshalarla çalışırken, yukarda verilen hesaplama formülünden kolayca yararlanmak mümkündür.

6. Yazma Eserlerle Çalışırken Bilinmesi Gerekli Diğer Hususlar

Yazma eserlerle çalışmak için varak sistemini ve varaklara sayfa numarası vermeyi bilmenin dışında diğer bazı hususlar da bulunmaktadır. Eserin dilini ve imla hususiyetlerini bilmeli ve yazısını doğru olarak okuyabilmelidir. Çeşitli yazı stilleri ve farklı el yazıları olduğu düşünülürse, araştırmacı mutlaka paleografya ve kaligrafi bilgisi edinmiş olmalıdır. Kaligrafi dışında, yazmanın maddi olarak sayfalarını da tam ve doğru bir şekilde tahmin edip dizmek gerekir. Hatalı dizilmiş veya kopmuş kısımları, sayfanın maddi şeklinden tanıyıp bulmaya kadar bir takım incelikleri bilmek, yazmalarla çalışabilmek için sahip olunması gereken özel yeteneklerdir. Müstensihin kalemını kullanma şekli, takip ettiği imla biçimini anlama, kullanılan kağıt hakkında bilgi sahibi olma, devre mahsus kağıt, mürekkep ve imla tarzlarına aşinalık da yazma eserlerle çalışmayı ve onlardan yararlanmayı mümkün kılan hususiyetlerdir.

SONUÇ

Bilimsel çalışmalarda, bilinen standart metotlar yanında, her çalışma için kendine has özel metot ve teknikler de bulunmaktadır. Yazma eserlerle çalışmak, özel metot ve teknikleri olan bir sahadır. Bu çalışmada bir yazma eserle çalışmak için en gerekli unsur olan varak sistemini tanıma ve eserin sayfalarına hakim olabilmek için varaklara modern numaralandırma sistemi ile sayfa numaraları atamanın nasıl yapılacağı üzerinde durduk. Çalışmacının zorlanmaması için de bunun aritmetik formülünü çıkardık. Çalışmanın sonuna da kolayca sayfa numarası atamasının yapılabileceği bir cedvel dizini ekledik. Bu çalışmanın konusu dışında kalan, fakat bilgi sahibi olunması gereken diğer hususlar için de

bakılması gerekli bazı makalelere dipnot-1'de işaret ettik ve müracaat edilmesi maksadı ile bazılarını kaynakçada gösterdik.

EXTENDED SUMMARY

In the system used in manuscripts, the pages called leaf were not numbered as they are today. In order to identify the page, the first word of the first line on the a side of the following leaf was put in the lower left corner on the b side of each leaf as a determinant. In this way, it was understood that those two pages were facing each other and were following each other. In order to reference the information in a manuscript, it is necessary to know how to number the leaves correctly. For this reason, while working with a manuscript, he should give it page numbers in a modern way, before all.

There are some rules for numbering the leaves of manuscripts. Foil numbers are assigned to the manuscript starting from the beginning. The front side of each leaf is called x^a and the back side is called x^b . The numerical expression of this is [1^a-1^b , 2^a-2^b , etc.]. In other words, the right-hand page of an open book is 3^b , and the left-hand page opposite is 4^a . The new double page that opens when you turn the page is 4^b and 5^a .

In order to study with manuscripts, there are some other issues besides knowing the leaf system and giving page numbers to the leaves. He should know the language and orthographic features of the work and be able to read the text correctly. Considering that there are various writing styles and different handwritings, the researcher must have acquired knowledge of palaeography and calligraphy. Apart from calligraphy, it is necessary to guess and arrange the material pages of the manuscript exactly and correctly. Knowing a number of subtleties, from the material form of the page to recognizing and finding incorrectly arranged or broken parts are special skills that must be possessed in order to work with manuscripts. The way the scribe uses his pen, understanding the orthography he follows, having knowledge of the paper used, familiarity with period paper, ink and spelling styles are also features that make it possible to work with manuscripts and benefit from them.

KAYNAKÇA

- Açıl, B. (2018). Ali Nihat Tarlan'ın tenkitli neşir yöntemi ve gelişimi. *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan Özel Sayısı Yıl 4, 86-108.
- Anameriç, H. (2016). Yazma eserlerin kataloglanmasında Marc standardı 300 fiziksel nitelendirme alanı ve bileşenlerinin kullanımı. *DTCF Dergisi*, LVI/(2), 440-464.
- Arslan, M. U. (2018). Klâsik Türk edebiyatında metin neşrinin neşri üzerine nedensel bir yaklaşım. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 112-123.
- Atabey, K. (2004). *Günümüzde metin neşri ve problemleri üzerine düşünceler*. Kırşehir: Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Yay.
- Ateş, A. (1940-42). Metin tenkidi hakkında / (Dasitân-ı tevârîh-i mülûk-i âl-i Osman münasebeti ile). *Türkiyat Mecmuası*, VII-VIII/ (1), 253-267.
- Atmaca, Ö. (2019). Aşki Hüseyin Efendi divanı (edisyona-kritik, metin inceleme) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Avşar, Z. (2008). Tenkitli metin neşrinde imlâ sorunu üzerine yeni düşünce ve öneriler. *Turkish Studies*, III/(6), 75-111.
- Babaarslan, G. (2016). Bir yazma eserler kataloğunda bulunması gereken nitelikler. *Journal of Turkish Language and Literature*, II/(2), 1-18.
- Berker, A. & Parmaksızoğlu, İ. (1958). *Yazma ve eski basma kitapların tasnif ve fişleme kılavuzu ve İslâm dini ilimleri tasnif cetveli*. İstanbul: Maarif Basımevi.
- Bilgin, O. (1993). *Araştırmada temel bilgiler ve usul (Yayımlanmamış Ders Notu)*. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Bilgin, O. (2013). *Yazma. İslam ansiklopedisi* (C. 43, s. 369- 373). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Cunbur, M. (1959). Yazmaların fişlenmesinde faydalanılan el kitapları. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, VIII/(2), 4-5.
- Çıkla, S. (2009). Yeni Türk edebiyatı araştırmalarında usul. *Turkish Studies*, IV/(1), 189-244.
- Düzenli, M. (2010). Metin tenkidi açısından ille eserleri İbn-i Hatim'in İlel adlı eseri özelinde. *On dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29, 225-250.
- Ece, S. (2014). Metin tamiri. A. Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 51, 103-123.
- Gölpınarlı, A. (1967). *Mevlânâ Müzesi yazmalar kataloğu I*. Ankara: MEB Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yay.
- Gölpınarlı, A. (1971). *Mevlânâ Müzesi yazmalar kataloğu II*. Ankara: MEB Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yay.
- Gölpınarlı, A. (1972). *Mevlânâ Müzesi yazmalar kataloğu III*. Ankara: Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yay.
- Gölpınarlı, A. (1994). *Mevlânâ Müzesi yazmalar kataloğu IV*. Ankara: TTK Basımevi.
- Kara, N. (2009). Türkiye'de yazma eser kataloglama çalışmaları: Türkiye yazmaları toplu kataloğu projesi (TÜYATOK) örneği (Uzmanlık Tezi). Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Karabulut, A. R. (1982). *Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesindeki Türkçe, Farsça, Arapça yazmalar kataloğu I-II*. Kayseri: Emek Matbaacılık.
- Karatay, F. E. (1961/1). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Farsça yazmalar kataloğu*. İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yay.

- Karatay, F. E. (1961/2). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe yazmalar kataloğu I-II*. İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yay.
- Karatay, F. E. (1962/3). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Arapça yazmalar kataloğu I-III*. İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yay.
- Kıyçak, Ö. (2019). Metin neşri ve Divançe-i Muhammed Hulusi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, VII/(17), 249 – 297.
- Koşık, H. S. (2013). Tenkit ve teori konusunda boşluğu dolduran kılavuz bir eser: eski Türk edebiyatında tenkit ve teori. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2/3, 213-220.
- Köksal, M. F. (2008). Metin tamiri (usul ve esaslar, uygulamalar ve bazı teklifler). *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1, 169-190.
- Mengi, M. (2007). Metin incelemesi aşamaları, terimleri ve bunlardan biri: metin tahlili. *Turkish Studies*, II/(3), 407-415.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı. Türkiye yazmaları toplu kataloğu (1978-2002)*, 26 Ankara: Yazar.
- Yenikale, A. (2002). Ahmet Nami divanı ve incelemesi (C. I) (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

EKLER

Ek 1- El Yazma Eserlerde Varak-Sayfa Eşleştirmesi ve Tespiti Cedveli

Varak	Sayfa	Varak	Sayfa	Varak	Sayfa
1 ^a	1	23 ^a	45	45 ^a	89
1 ^b	2	23 ^b	46	45 ^b	90
2 ^a	3	24 ^a	47	46 ^a	91
2 ^b	4	24 ^b	48	46 ^b	92
3 ^a	5	25 ^a	49	47 ^a	93
3 ^b	6	25 ^b	50	47 ^b	94
4 ^a	7	26 ^a	51	48 ^a	95
4 ^b	8	26 ^b	52	48 ^b	96
5 ^a	9	27 ^a	53	49 ^a	97
5 ^b	10	27 ^b	54	49 ^b	98
6 ^a	11	28 ^a	55	50 ^a	99
6 ^b	12	28 ^b	56	50 ^b	100
7 ^a	13	29 ^a	57	51 ^a	101
7 ^b	14	29 ^b	58	51 ^b	102
8 ^a	15	30 ^a	59	52 ^a	103
8 ^b	16	30 ^b	60	52 ^b	104
9 ^a	17	31 ^a	61	53 ^a	105
9 ^b	18	31 ^b	62	53 ^b	106
10 ^a	19	32 ^a	63	54 ^a	107
10 ^b	20	32 ^b	64	54 ^b	108
11 ^a	21	33 ^a	65	55 ^a	109
11 ^b	22	33 ^b	66	55 ^b	110
12 ^a	23	34 ^a	67	56 ^a	111
12 ^b	24	34 ^b	68	56 ^b	112
13 ^a	25	35 ^a	69	57 ^a	113
13 ^b	26	35 ^b	70	57 ^b	114
14 ^a	27	36 ^a	71	58 ^a	115
14 ^b	28	36 ^b	72	58 ^b	116
15 ^a	29	37 ^a	73	59 ^a	117
15 ^b	30	37 ^b	74	59 ^b	118
16 ^a	31	38 ^a	75	60 ^a	119
16 ^b	32	38 ^b	76	60 ^b	120
17 ^a	33	39 ^a	77	61 ^a	121
17 ^b	34	39 ^b	78	61 ^b	122

18 ^a	35	40 ^a	79	62 ^a	123
18 ^b	36	40 ^b	80	62 ^b	124
19 ^a	37	41 ^a	81	63 ^a	125
19 ^b	38	41 ^b	82	63 ^b	126
20 ^a	39	42 ^a	83	64 ^a	127
20 ^b	40	42 ^b	84	64 ^b	128
21 ^a	41	43 ^a	85	65 ^a	129
21 ^b	42	43 ^b	86	65 ^b	130
22 ^a	43	44 ^a	87	66 ^a	131
22 ^b	44	44 ^b	88	66 ^b	132

Varak	Sayfa	Varak	Sayfa	Varak	Sayfa
67 ^a	133	89 ^a	177	111 ^a	221
67 ^b	134	89 ^b	178	111 ^b	222
68 ^a	135	90 ^a	179	112 ^a	223
68 ^b	136	90 ^b	180	112 ^b	224
69 ^a	137	91 ^a	181	113 ^a	225
69 ^b	138	91 ^b	182	113 ^b	226
70 ^a	139	92 ^a	183	114 ^a	227
70 ^b	140	92 ^b	184	114 ^b	228
71 ^a	141	93 ^a	185	115 ^a	229
71 ^b	142	93 ^b	186	115 ^b	230
72 ^a	143	94 ^a	187	116 ^a	231
72 ^b	144	94 ^b	188	116 ^b	232
73 ^a	145	95 ^a	189	117 ^a	233
73 ^b	146	95 ^b	190	117 ^b	234
74 ^a	147	96 ^a	191	118 ^a	235
74 ^b	148	96 ^b	192	118 ^b	236
75 ^a	149	97 ^a	193	119 ^a	237
75 ^b	150	97 ^b	194	119 ^b	238
76 ^a	151	98 ^a	195	120 ^a	239
76 ^b	152	98 ^b	196	120 ^b	240
77 ^a	153	99 ^a	197	121 ^a	241
77 ^b	154	99 ^b	198	121 ^b	242
78 ^a	155	100 ^a	199	122 ^a	243
78 ^b	156	100 ^b	200	122 ^b	244
79 ^a	157	101 ^a	201	123 ^a	245
79 ^b	158	101 ^b	202	123 ^b	246

80 ^a	159	102 ^a	203	124 ^a	247
80 ^b	160	102 ^b	204	124 ^b	248
81 ^a	161	103 ^a	205	125 ^a	249
81 ^b	162	103 ^b	206	125 ^b	250
82 ^a	163	104 ^a	207	126 ^a	251
82 ^b	164	104 ^b	208	126 ^b	252
83 ^a	165	105 ^a	209	127 ^a	253
83 ^b	166	105 ^b	210	127 ^b	254
84 ^a	167	106 ^a	211	128 ^a	255
84 ^b	168	106 ^b	212	128 ^b	256
85 ^a	169	107 ^a	213	129 ^a	257
85 ^b	170	107 ^b	214	129 ^b	258
85 ^a	171	108 ^a	215	130 ^a	259
86 ^b	172	108 ^b	216	130 ^b	260
87 ^a	173	109 ^a	217	131 ^a	261
87 ^b	174	109 ^b	218	131 ^b	262
88 ^a	175	110 ^a	219	132 ^a	263
88 ^b	176	110 ^b	220	132 ^b	264

Varak	Sayfa	Varak	Sayfa	Varak	Sayfa
133 ^a	265	155 ^a	309	177 ^a	353
133 ^b	266	155 ^b	310	177 ^b	354
134 ^a	267	156 ^a	311	178 ^a	355
134 ^b	268	156 ^b	312	178 ^b	456
135 ^a	269	157 ^a	313	179 ^a	357
135 ^b	270	157 ^b	314	179 ^b	358
136 ^a	271	158 ^a	315	180 ^a	359
136 ^b	272	158 ^b	316	180 ^b	360
137 ^a	273	159 ^a	317	181 ^a	361
137 ^b	274	159 ^b	318	181 ^b	362
138 ^a	275	160 ^a	319	182 ^a	363
138 ^b	276	160 ^b	320	182 ^b	364
139 ^a	277	161 ^a	321	183 ^a	365
139 ^b	278	161 ^b	322	183 ^b	366
140 ^a	279	162 ^a	323	184 ^a	367
140 ^b	280	162 ^b	324	184 ^b	368
141 ^a	281	163 ^a	325	185 ^a	369
141 ^b	282	163 ^b	326	185 ^b	370
142 ^a	283	164 ^a	327	186 ^a	371

142 ^b	284	164 ^b	328	186 ^b	372
143 ^a	285	165 ^a	329	187 ^a	373
143 ^b	286	165 ^b	330	187 ^b	374
144 ^a	287	166 ^a	331	188 ^a	375
144 ^b	288	166 ^b	332	188 ^b	376
145 ^a	289	167 ^a	333	189 ^a	377
145 ^b	290	167 ^b	334	189 ^b	378
146 ^a	291	168 ^a	335	190 ^a	379
146 ^b	292	168 ^b	336	190 ^b	380
147 ^a	293	169 ^a	337	191 ^a	381
147 ^b	294	169 ^b	338	191 ^b	382
148 ^a	295	170 ^a	339	192 ^a	383
148 ^b	296	170 ^b	340	192 ^b	384
149 ^a	297	171 ^a	341	193 ^a	385
159 ^b	298	171 ^b	342	193 ^b	386
150 ^a	299	172 ^a	343	194 ^a	387
150 ^b	300	172 ^b	344	194 ^b	388
151 ^a	301	173 ^a	345	195 ^a	389
151 ^b	302	173 ^b	346	195 ^b	390
152 ^a	303	174 ^a	347	196 ^a	391
152 ^b	304	174 ^b	348	196 ^b	392
153 ^a	305	175 ^a	349	197 ^a	393
153 ^b	306	175 ^b	350	197 ^b	394
154 ^a	307	176 ^a	351	198 ^a	395
154 ^b	308	176 ^b	352	198 ^b	396

Varak	Sayfa	Varak	Sayfa	Varak	Sayfa
199 ^a	397	221 ^a	441	243 ^a	485
199 ^b	398	221 ^b	442	243 ^b	486
200 ^a	399	222 ^a	443	244 ^a	487
200 ^b	400	222 ^b	444	244 ^b	488
201 ^a	401	223 ^a	445	245 ^a	489
201 ^b	402	223 ^b	446	245 ^b	490
202 ^a	403	224 ^a	447	246 ^a	491
202 ^b	404	224 ^b	448	246 ^b	492
203 ^a	405	225 ^a	449	247 ^a	493
203 ^b	406	225 ^b	450	247 ^b	494
204 ^a	407	226 ^a	451	248 ^a	495
204 ^b	408	226 ^b	452	248 ^b	496

205 ^a	409	227 ^a	453	249 ^a	497
205 ^b	410	227 ^b	454	249 ^b	498
206 ^a	411	228 ^a	455	250 ^a	499
206 ^b	412	228 ^b	456	250 ^b	500
207 ^a	413	229 ^a	457	251 ^a	501
207 ^b	414	229 ^b	458	251 ^b	502
208 ^a	415	230 ^a	459	252 ^a	503
208 ^b	416	230 ^b	460	252 ^b	504
209 ^a	417	231 ^a	461	253 ^a	505
209 ^b	418	231 ^b	462	253 ^b	506
210 ^a	419	232 ^a	463	254 ^a	507
210 ^b	420	232 ^b	464	254 ^b	508
211 ^a	421	233 ^a	465	255 ^a	509
211 ^b	422	233 ^b	466	255 ^b	510
212 ^a	423	234 ^a	467	256 ^a	511
212 ^b	424	234 ^b	468	256 ^b	512
213 ^a	425	235 ^a	469	257 ^a	513
213 ^b	426	235 ^b	470	257 ^b	514
214 ^a	427	236 ^a	471	258 ^a	515
214 ^b	428	236 ^b	472	258 ^b	516
215 ^a	429	237 ^a	473	259 ^a	517
215 ^b	430	237 ^b	474	259 ^b	518
216 ^a	431	238 ^a	475	260 ^a	519
216 ^b	432	238 ^b	476	260 ^b	520
217 ^a	433	239 ^a	477	261 ^a	521
217 ^b	434	239 ^b	478	261 ^b	522
218 ^a	435	240 ^a	479	262 ^a	523
218 ^b	436	240 ^b	480	262 ^b	524
219 ^a	437	241 ^a	481	263 ^a	525
219 ^b	438	241 ^b	482	263 ^b	526
220 ^a	439	242 ^a	483	264 ^a	527
220 ^b	440	242 ^b	484	264 ^b	528

Varak	Sayfa	Varak	Sayfa	Varak	Sayfa
265 ^a	529	287 ^a	573	309 ^a	617
265 ^b	530	287 ^b	574	309 ^b	618
266 ^a	531	288 ^a	575	310 ^a	619
266 ^b	532	288 ^b	576	310 ^b	620
267 ^a	533	289 ^a	577	311 ^a	621

267 ^b	534	289 ^b	578	311 ^b	622
268 ^a	535	290 ^a	579	312 ^a	623
268 ^b	536	290 ^b	580	312 ^b	624
269 ^a	537	291 ^a	581	313 ^a	625
269 ^b	538	291 ^b	582	313 ^b	626
270 ^a	539	292 ^a	583	314 ^a	627
270 ^b	540	292 ^b	584	314 ^b	628
271 ^a	541	293 ^a	585	315 ^a	629
271 ^b	542	293 ^b	586	315 ^b	630
272 ^a	543	294 ^a	587	316 ^a	631
272 ^b	544	294 ^b	588	316 ^b	632
273 ^a	545	295 ^a	589	317 ^a	633
273 ^b	546	295 ^b	590	317 ^b	634
274 ^a	547	296 ^a	591	318 ^a	635
274 ^b	548	296 ^b	592	318 ^b	636
275 ^a	549	297 ^a	593	319 ^a	637
275 ^b	550	297 ^b	594	319 ^b	638
276 ^a	551	298 ^a	595	320 ^a	639
276 ^b	552	298 ^b	596	320 ^b	640
277 ^a	553	299 ^a	597	321 ^a	641
277 ^b	554	299 ^b	598	321 ^b	642
278 ^a	555	300 ^a	599	322 ^a	643
278 ^b	556	300 ^b	600	322 ^b	644
279 ^a	557	301 ^a	601	323 ^a	645
279 ^b	558	301 ^b	602	323 ^b	646
280 ^a	559	302 ^a	603	324 ^a	647
280 ^b	560	302 ^b	604	324 ^b	648
281 ^a	561	303 ^a	605	325 ^a	649
281 ^b	562	303 ^b	606	325 ^b	650
282 ^a	563	304 ^a	607	326 ^a	651
282 ^b	564	304 ^b	608	326 ^b	652
283 ^a	565	305 ^a	609	327 ^a	653
283 ^b	566	305 ^b	610	327 ^b	654
284 ^a	567	306 ^a	611	328 ^a	655
284 ^b	568	306 ^b	612	328 ^b	656
285 ^a	569	307 ^a	613	329 ^a	657
285 ^b	570	307 ^b	614	329 ^b	658
286 ^a	571	308 ^a	615	330 ^a	659
286 ^b	572	308 ^b	616	330 ^b	660

